

ارزیابی و سنجش میزان رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی شهری (مورد مطالعه: شهر فولادشهر)

محمد مسیبی^۱، سمانه مسیبی^{۲*}، فرشید صابری دهنوی^۳

چکیده

کیفیت زندگی، مفهومی پیچیده و چندبعدی است که تحت تأثیر مؤلفه‌هایی چون زمان و مکان، ارزش‌های فردی و اجتماعی قرار دارد. از طرفی به علت اهمیت این موضوع در سیاست‌های عمومی طی چند دهه گذشته مبحث کیفیت زندگی تبدیل به یکی از مسائل مورد توجه علوم مختلف شده است. تحقیق حاضر با استفاده از روش توصیفی، تحلیلی و بابره‌گیری از شیوه پیمایشی با هدف شناخت و سنجش سطح کیفیت زندگی در فولادشهر در پی آن است که شاخص‌های ذهنی کیفیت ذهنی را در این شهر مورد ارزیابی قرار دهد. این شاخص‌ها در قالب سه قلمرو اقتصادی، کالبدی - زیست محیطی و فرهنگی - اجتماعی تدوین و مورد ارزیابی قرار گرفت. حجم نمونه با توجه به حجم منطقه (جمعیت شهر فولادشهر) با استفاده از روش کرجسی و مورگان ۳۲۰ نفر می‌باشد. یافته‌های حاصل از مطالعه میدانی که با استفاده از آزمون‌های تحلیل واریانس یک‌طرفه (ANOVA)، همبستگی و رگرسیون چند متغیره استفاده شده است نشان می‌دهد که اکثر مؤلفه‌های ذهنی تا سطح ۹۵٪ رابطه معناداری را نشان می‌دهد. در واقع بیشتر ساکنان شهر فولادشهر تا حد زیادی از شاخص‌های کیفیت زندگی خود رضایت دارند. نتایج به دست آمده نشان‌دهنده رابطه معناداری بین شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی (متغیر مستقل) و میزان رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر (متغیر وابسته) می‌باشد. بالاترین میزان رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی در قلمروهای کیفیت تعامل و همبستگی اجتماعی و کیفیت امنیت و کمترین میزان آن نیز در قلمروهای اشتغال و درآمد و گذران اوقات فراغت وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: شاخص‌های ذهنی، کیفیت زندگی، رضایت، فولادشهر

- ۱- عضو هیأت علمی گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، مؤسسه آموزش عالی امین فولادشهر
 - ۲- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان
 - ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، مؤسسه آموزش عالی امین فولادشهر
- *نویسنده مسئول: mosayebisamane@yahoo.com

۱- مقدمه

مفهوم «کیفیت زندگی» دخالت دادن شاخص‌های اجتماعی و کیفی در اهداف توسعه و عمران شهری و منطقه‌ای است. به کارگیری این مفهوم در واقع واکنشی است در برابر توسعه یک‌بعدی اقتصادی در سطح ملی و توسعه صرفاً کالبدی در مقیاس شهری و تلاشی است در جهت دستیابی به معیارهای جامع‌تر و چندبعدی در عرصه برنامه‌ریزی به‌طور کلی رویکرد کیفیت زندگی تلاشی در جهت ایجاد شهر سالم و فراهم آوردن خدمات مناسب و در دسترس برای همگان در چارچوب پایداری است. ویژگی مفهوم کیفیت زندگی آن است که می‌تواند شامل تمام کیفیات (مفاهیم) جامعه‌شناختی شود، یعنی گستره بزرگی از مفاهیم جامعه‌شناختی می‌توانند در چتر کیفیت زندگی قرار بگیرد؛ اما وجه مهم این مفهوم آن است که معمولاً برای بررسی عملکرد و نتایج سیاست‌ها و برنامه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد (نوغانی و دیگران ۱۳۸۷). با این وجود، تاکنون چارچوب جامعی برای مطالعه کیفیت زندگی به‌صورت یکپارچه و کل‌گرایانه و متکی بر شاخص‌های فیزیکی، مکانی و اجتماعی ارائه نشده است (Van kamp et al. 2003). از طرف دیگر، کیفیت زندگی اغلب با استفاده از شاخص‌های عینی یا شاخص‌های ذهنی و بندرت با استفاده از هر دو نوع شاخص‌ها اندازه‌گیری می‌شود (رضوانی و منصوریان ۱۳۸۷).

به‌طور کلی مفهوم کیفیت زندگی متأثر از مجموعه عواملی است که شالوده پویایی زندگی را تشکیل می‌دهد. کیفیت زندگی در واقع به یک امکان اندازه‌گیری و ایجاد یک مقایسه در میان مکان‌های محلی، ملی و بین‌المللی، تبدیل شده است؛ و به‌طور فزاینده و مهمی به‌عنوان یک ابزار سیاسی مورد استفاده است (Lambiri, biagi, and royuela 2007). عوامل بسیاری از جمله ویژگی‌های شخصی و اجتماعی مانند سن، درآمد، وضعیت آموزش و پرورش و بهداشت، بین جهان عینی و ارزیابی فرد مداخله و به‌عنوان فیلتر عمل

می‌کنند و این ممکن است به تحریف شرایط عینی منجر شود (Pacione 2003). در واقع مفهوم کیفیت زندگی یک متغیر مرکب می‌باشد که از چندین متغیر متأثر می‌گردد. تغییر در سطح درآمد مردم، شرایط زندگی، وضع سلامت، محیط، فشار روحی روانی، فراغت، شادمانی خانوادگی، روابط اجتماعی و چندین متغیر دیگر نظیر آن به شکل مرکب کیفیت زندگی و تغییرات آن را تعیین می‌کند (جاجرمی و کلته ۱۳۸۵). که موارد اخیر به نام رضایت‌های اجتماعی نیز نامیده می‌شوند (سیف‌الدینی ۱۳۸۱، ۳۷۵).

اکثر محققان در مطالعات کیفیت زندگی آن را به دو بعد تقسیم کرده‌اند؛ یکی بعد محیطی و دیگری روان‌شناختی (Westaway 2006). بسیاری از محققان با توجه به پیچیدگی مفهوم کیفیت زندگی چهار رکن اساسی را در مطالعات کیفیت زندگی به کار می‌گیرند. این چهار بعد عبارت‌اند از: پایداری اجتماعی، پایداری اقتصادی، پایداری محیطی و پایداری فرهنگی - سیاسی. در این میان روش‌های گوناگونی برای مطالعه کیفیت زندگی در نواحی مختلف به کار گرفته شده است. با این وجود کمپ و همکارانش در سال ۲۰۰۳ معتقدند که تاکنون چارچوب جامعی برای مطالعه کیفیت زندگی به‌صورت یکپارچه و کل‌گرایانه و متکی بر شاخص‌های مکانی و اجتماعی ارائه نشده است (Van kamp et al. 2003). باین حال در مطالعات اخیر، کیفیت زندگی به دو روش اندازه‌گیری می‌شود. روش اول، شاخص‌های عینی را برای سنجش کیفیت زندگی مورد استفاده قرار می‌دهد. شاخص‌های عینی، شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی قابل سنجش برای انعکاس میزان تأمین نیازهای انسانی هستند که با استفاده از گزارش‌ها و آمار رسمی بررسی می‌شوند. این شاخص‌ها وضعیت ظاهری و ملموس زندگی را نشان می‌دهند. در این روش از شاخص‌هایی مانند تولید ناخالص داخلی، شاخص پیشرفت اصلی، شاخص سلامت اجتماعی و شاخص توسعه انسانی برای مقایسه‌های ملی و بین‌المللی استفاده می‌شود.

در روش دوم، شاخص‌های ذهنی قرار دارند که سطح رضایت افراد و گروه‌ها را که اصطلاحاً بهزیستی ذهنی نامیده می‌شود، ارزیابی می‌کنند (Costanza et al. 2007). این شاخص‌ها مبتنی بر گزارش افراد از ادراکاتشان در مورد جنبه‌های مختلف زندگی است. این شاخص‌ها که مکمل متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و محیطی‌اند، ادراکات و ارزشیابی‌های افراد را از وضعیت عینی زندگی‌شان نمایش می‌دهد. شاخص‌های ذهنی از پیمایش ادراکات، ارزیابی‌ها و رضایت ساکنین از زندگی به دست می‌آیند، درحالی‌که شاخص‌های عینی مربوط به حقایق قابل مشاهده هستند که غالباً از داده‌های ثانویه به دست می‌آیند (خادم‌الحسینی و دیگران ۱۳۸۹).

شاخص‌های کیفیت زندگی مشتق علمی و منعکس‌کننده کلی احساس نه تنها فرد بلکه تمامی شهروندان است؛ بنابراین ذهنیت به حداقل رسیده و یا حذف شده و در مجموع با استفاده از روش پذیرفته، کنترل، تمرین و بررسی شده است (Young 2008). استفاده از شاخص‌های اجتماعی و ذهنی باهم، برای سیاست‌گذاران یک ارزیابی دقیق از کیفیت زندگی لازم است. شاخص اقتصادی، ذهنی و اجتماعی همه می‌توانند باعث بهبودی در کیفیت زندگی جامعه و همچنین به‌عنوان عوامل خاص رفاه را تحت تأثیر قرار دهد.

روی هم رفته، شاخص‌های کیفیت زندگی باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

- ۱- به سیاست‌گذاران عمومی برای توسعه و ارزیابی برنامه‌ها در همه سطوح فردی، خانوادگی، اجتماعی، استانی، کشوری و بین‌المللی کمک کنند.
- ۲- بر مبنای سری‌های زمانی، امکان نظارت و کنترل در دوره‌های زمانی مختلف را داشته باشند؛ این موضوع برای سیاست عمومی در ارزیابی اینکه برای گروه‌های هدف چه اوضاع و شرایطی در حال بهبود است و نیز برای پیش‌بینی آینده بسیار مهم است.

۳- دارای پایایی، اعتبار و حساسیت باشند.

۴- بر مبنای نظریه‌ای مناسب تهیه و تدوین شده باشند.

۵- قابل درک باشند و به ساده‌سازی اطلاعات پیچیده کمک کنند.

۶- در جامعه در حال تغییر، انعطاف‌پذیری داشته باشند.

از این رو با توجه به ادبیات تحقیقات انجام شده در سطوح مختلف کیفیت زندگی در میان محققان و سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نیاز به مطالعات شاخص‌های کیفیت زندگی در شهرها و روستاها الزامی می‌باشد. این مطالعات می‌تواند در زمینه‌هایی از قبیل آگاه کردن شهروندان، برنامه‌ریزان، سیاست‌گذاران و گروه‌های اجتماعی از روندهای کیفیت زندگی مؤثر واقع شود. نتایج این مطالعات می‌تواند به ارزیابی سیاست‌گذاری‌ها و مطابقت آن‌ها با مکان‌های دیگر کاربرد داشته باشد و به این سیاست‌گذاری‌ها جهت دهد.

۲- اهداف تحقیق

- ۱) شناخت میزان تفاوت شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی در بین شهروندان فولادشهر
- ۲) بررسی تأثیر شاخص‌های کالبدی در رابطه با کیفیت ذهنی زندگی در بین شهروندان
- ۳) بررسی تأثیر شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی در افزایش کیفیت ذهنی زندگی در بین شهروندان
- ۴) بررسی تأثیر شاخص‌های اقتصادی در افزایش کیفیت ذهنی زندگی در بین شهروندان

۳- پیشینه تحقیق

- Cullen (1961) به حس اکتشاف و جذب و رازآمیزی در شهر و فضاهای شهری ضمن یکپارچگی در کلیتی منسجم توجه می‌کند و هدف طراحی شهری را ارتقاء کیفیت‌های اجتماعی و زندگی اجتماعی شهروندان و همچنین لزوم توجه هماهنگ به فرم و ساختار شهر و عوامل انسانی می‌داند.

- این نتیجه رسید که افرادی که رضایتمندی بیشتری از کیفیت محیط کالبدی خود داشته‌اند، از میزان سرمایه اجتماعی بالاتری برخوردار بوده‌اند.
- احمد خادم‌الحسینی و دیگران (۱۳۸۹)، به سنجش کیفیت ذهنی زندگی در شهر نورآباد لرستان پرداخته و نتایج به دست آمده سطح رضایتمندی متوسط شهروندان را نشان می‌دهد.
- خستو و سعیدی رضوانی (۱۳۸۹)، در پژوهشی به اهمیت فعالیت خرید و همچنین نقش پیاده‌روی در کیفیت زندگی شهروندان می‌پردازد و به این نتیجه می‌رسد که برای فراهم بودن زمینه جذب افراد به فضا و سپس نگاه داشتن آن‌ها در فضا باید نخست عناصر و عوامل جذب‌کننده موجود باشد و همچنین برای ماندن در فضا دچار مشکل نبوده و در کمال رضایت به سر برند و برای این منظور دو عامل جذابیت و رضایت جزو عوامل مؤثر در سرزندگی به شمار می‌روند.
- موسوی و باقری کشکولی (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای به ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در محلات شهر سردشت با استفاده از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، محیطی و کالبدی می‌پردازند و به این نتیجه می‌رسند که متغیرهای کالبدی با میزان ۰/۸۶۷ بیشترین آثار را در بالا رفتن میزان کیفیت زندگی در سطح محلات شهر سردشت داشته است و برای بهبود کیفیت زندگی در سطح محلات شهر سردشت، برنامه‌ریزی در شاخص‌های اقتصادی و کالبدی بسیار تأثیرگذار است.
- ۴- مفاهیم، دیدگاه‌ها و مبانی نظری**
- معنای لغوی واژه کیفیت در فرهنگ زبان فارسی عمید، چگونگی، چونی، صفت و حالت چیزی، عنوان گردیده است. در زبان انگلیسی واژه کیفیت^۱ به ماهیت، نوع، یا خصوصیت یک شیء اشاره می‌کند. این واژه از لغت‌های لاتین کوالیتاس^۲ و کوالیتاتیس^۱ به معنی از یک نوع، مشتق
- Gehl (2004)، فعالیت‌های ضروری، فعالیت‌های اجتماعی و فعالیت‌های اجتماعی، سه گروه فعالیت‌های قابل انجام در فضاها شهری هستند که از میان این سه گروه متمایز از فعالیت انسانی، فعالیت‌های اجتماعی و اختیاری در کیفیت بخشی به شهر و فضاها شهری بسیار مؤثرند.
- Das (2008)، چارچوب مفهومی برای سنجش کیفیت زندگی شهری پیشنهاد کرده که ارتباط بین محیط و کیفیت زندگی را نشان می‌دهد. این مدل، رویکردی پایین به بالا را پیشنهاد می‌کند که در آن هر دو شاخص‌های عینی و ذهنی برای مطالعه کیفیت کلی زندگی مورد توجه قرار گرفته‌اند.
- کوبی، پورجعفر، و تقوایی (۱۳۸۴)، در مقاله‌ای تحت عنوان برنامه‌ریزی کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری، تعاریف و شاخص‌ها، در وهله اول به دنبال تعریف و شاخص‌سازی مفهوم کیفیت زندگی شهری و در وهله دوم تعیین نقش و وظیفه‌ای است که برنامه‌ریزی شهری می‌تواند و می‌باید در راستای ارتقاء و اعتلای کیفیت زندگی شهری انجام دهد و به این نتیجه می‌رسد که تحول در شیوه‌ها و انگاره‌های مؤثر بر شهرسازی و برنامه‌ریزی مراکز شهری را به سمت ارتقای کیفیت محیط زندگی شهری سوق داده است.
- گروسی و نقوی (۱۳۸۷)، در مقاله‌ای تحت عنوان سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمان به شناسایی سطح سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی و ارتباط این دو متغیر در محلات مختلف شهر کرمان پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که سطح سرمایه اجتماعی در دسترس با سطح کیفیت زندگی ارتباط معنی‌دار دارد و ارتباط این دو متغیر تابعی از سطح محله است.
- غیاثوند (۱۳۸۸)، در پژوهشی با نام تأثیر سرمایه‌های اجتماعی بر کیفیت زندگی ساکنان محلات شهری به

1- Quality

2- Qualitas

و مبارزات می‌دانند. صاحب‌نظران اصلی این مکتب تضاد را در جامعه پذیرفته و معتقدند هنجارها و ارزش‌های موجود توسط زور و قدرت بر افراد جامعه تحمیل شده است. رویکرد تضاد، هرچند به وضوح به کیفیت زندگی نمی‌پردازد اما کیفیت زندگی را معلول ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جوامع طبقاتی می‌داند. تا دهه ۱۹۷۰ کیفیت زندگی اساساً معطوف به انگاره‌های مادی و پیامد رشد اقتصادی در نظر گرفته می‌شد. اولین کسی که به این موضوع در زمینه اقتصاد پرداخت برنارد وان پراک بود که اکثر آثار خود را در زمینه ارزیابی خوشبختی، روش محاسبه رضایت، ارائه داد. برای سنجش کیفیت زندگی در جوامع گوناگون ابزارهای بسیاری تدوین شده‌اند. اقتصاددانان به دلیل داشتن ابزاری قوی برای سنجش بر اساس پیش‌فرض‌های خود نخستین کسانی بودند که به‌طور غیرمستقیم به این امر پرداختند. به‌عنوان مثال تولید ناخالص داخلی (GDP) اولین شاخصی بود که توسط اقتصاددانان برای سنجش پیشرفت اجتماعی و به‌طور تلویحی کیفیت زندگی تدوین شد. شاخص‌هایی که اقتصاددانان برای بررسی‌های اقتصادی خود انتخاب و تدوین کرده‌اند تنها به وجه کمی کیفیت زندگی توجه دارد و وجه دیگر کیفیت زندگی یعنی بعد ذهنی آن را شامل نمی‌شود. از دهه ۱۹۷۰ در نتیجه ظهور آثار منفی حاصل از رشد اقتصادی از سویی و پیدایش نظریه توسعه پایدار از سویی دیگر، کیفیت زندگی ابعاد و پنداشتی اجتماعی‌تر پیدا کرد و مسائلی مانند توزیع پیامدهای حاصل از رشد، حفظ منابع طبیعی و محیط‌زیست را دربر می‌گرفت و به‌طور جدی به‌عنوان هدف اصلی توسعه وارد مباحث برنامه‌ریزی شد و در دهه ۱۹۹۰ نیز آغاز بحث از کیفیت زندگی اجتماعی با تأکید بر سازه‌های اجتماعی همچون سرمایه اجتماعی، همبستگی اجتماعی، عدالت اجتماعی و ... بود (غفاری و امیدی ۱۳۸۸، ۳).

برخی از تعاریف کیفیت در جدول (۱) آورده شده‌اند:

شده است. فرهنگ انگلیسی آکسفورد نیز واژه کیفیت را به چهار معنی ارائه می‌دهد: ۱- درجه خوبی و ارزش چیزها؛ ۲- خوبی و کمال به مفهوم عام؛ ۳- صفات و خصوصیات؛ ۴- جنبه ویژه و علائم ممیزه. به‌نظر می‌رسد با توجه به مروری که بر معنی لغوی واژه کیفیت شد بتوان کیفیت یک شیء را این‌گونه تعریف کرد؛ مجموعه‌ای از خصوصیات یا صفات مشخص که باعث متمایز کردن یک شیء از اشیاء دیگر شده، ما را قادر می‌سازد که در مورد برتری، مشابهت یا فروتری چیزی در مقایسه با چیز دیگر قضاوت و حکم نمایم و از نظر زیباشناختی در مورد زیبا یا زشت بودن، خوب یا بد بودن و از نظر عملکردی در مورد بهتر یا بدتر بودن و کارآمد یا ناکارآمد بودن آن قضاوت نمایم (گلکار ۱۳۷۹)؛ اما مفهوم کیفیت، مفهومی است نسبی که واجد معنای بدیهی و معمول آن است. مفهوم کیفیت دو وجه دارد، یعنی کیفیت در عین حال که مفهومی مبهم و چندپهلوی است، روشن و واضح نیز می‌باشد. در واقع منظور از کیفیت از طرفی خاصیت‌ها و ویژگی‌های اصلی یک چیز است. از طرف دیگر کیفیت، کلیت و سیستمی از جزء کیفیت‌هایی است که یک چیز را به وجود آورده‌اند اما با وجود اینکه بحث کیفیت زندگی موضوع اصلی بسیاری از تحقیقات در رشته‌های مختلف بوده، ارائه یک تعریف جامع و یکسان برای آن تا کنون میسر نشده است. یکی از عوامل اصلی این عدم موفقیت، چند وجهی بودن مفهوم این موضوع است (احمدی ۱۳۸۸). در عین حال یکی از مشخصات اصلی و بنیادی کیفیت زندگی چند بعدی بودن آن است که به‌رغم وجود برخی اختلاف‌نظرها، در این زمینه متخصصان دنیا تا اندازه زیادی توافق و اشتراک نظر دارند که کیفیت زندگی دارای ابعاد فیزیکی، اجتماعی، روان‌شناختی، محیطی و اقتصادی است.

مکتب تضاد، کیفیت زندگی را حاصل ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه طبقاتی می‌داند. این مکتب برخلاف کارکردگراها که اساس جامعه را بر توافق و تعادل اجتماعی می‌دانند، جامعه را به‌عنوان عرصه تضادها

جدول (۱). تعاریف محققان مختلف در گذر زمان از مفهوم کیفیت زندگی

تعریف	سال	محقق
کیفیت زندگی یعنی میزان بالا بودن ویژگی‌های زندگی یا رضایت از آن. وضع وجودی فرد، آسایش و رضایت از زندگی از یک سو توسط واقعیات بیرونی و عوامل زندگی فرد و از سوی دیگر به وسیله ادراک درونی و ارزیابی که شخص از واقعیات و عوامل زندگی و فردی خود دارد، تعیین می‌گردد.	۱۹۸۰	زالای ^۱
نامی شیک برای مفهوم قدیمی بهزیستی مادی و روانی مردم در محیط زندگی شان	۱۹۸۳	لیو ^۲
بهریستی اجتماعی	۱۹۸۳	اسمیت ^۳
کیفیت زندگی به معنای زندگی خوب داشتن و احساس رضایت از زندگی است یا میزان واقعی رفاه تجربه شده به وسیله افراد و گروه‌ها تحت شرایط اجتماعی و اقتصاد عمومی	۱۹۸۳	شلمر و مولر ^۴
رفاه عمومی	۱۹۸۳	آندرو ^۵
میزان رفاه افراد و گروه‌ها تحت شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی	۱۹۸۳	مولر ^۶
چگونگی درک فرد از جایگاه خود در زندگی و در بستر سیستم‌های فرهنگی و ارزش‌هایی که فرد در آن زندگی می‌کند و در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها و علایق فردی.	۱۹۹۳	گروه WHQ-QOL
وضعیت محیطی که مردم در آن زندگی می‌کنند، مثل آلودگی و کیفیت مسکن و نیز برخی صفات و ویژگی‌های خود مردم مثل سلامت و میزان تحصیلات.	۱۹۹۵	پیشن ^۷
امید به زندگی رضایت‌بخش برابر است با ایجاد میزانی از امید به زندگی (در طول سال) و میانگینی از شادکامی وی	۱۹۹۶	وینوهون ^۸
میزان لذت فرد از امکانات اساسی زندگی خود	۱۹۹۶	رافائل ^۹
رضایت از زندگی	۱۹۹۷	دینر و سو ^{۱۰}
یک زندگی خوب که ترکیبی است از لذت بردن: وضعیت روحی مثبت، رضایتمندی: ارزیابی میزان موفقیت درک، برنامه زندگی یا ادراک فردی از زندگی خوب و برتری است.	۱۹۹۷	ماسچنگا ^{۱۱}
کیفیت زندگی، لوازم مادی و معنوی واقعی زندگی است و درک آن به وسیله سلامت، محیط زندگی و برابری قانونی، کار و خانواده مشخص می‌شود.	۲۰۰۰	ریم ^{۱۲}

مأخذ: رضوانی و منصوریان ۱۳۸۷ و احمدی ۱۳۸۸ (Van Kamp and et. Al. 2003)

- 1- Szalai
- 2- Liu
- 3- Smith
- 4- Schlemmer & Moller
- 5- Andrews
- 6- Moller
- 7- Pacione
- 8- Veenhoven
- 9- Raphael
- 10- Diener & Suh
- 11- Musschenga
- 12- Rivm

در زمینه‌ی کیفیت زندگی شهری نیز تعاریف زیر ارائه شده است:

درب‌گیرنده‌ی ابعاد روانی است که شاخص‌هایی همچون رضایت، شادمانی و امنیت را در برمی‌گیرد. در برخی موارد، رضایت‌های اجتماعی نیز نامیده می‌شود. همچنین، ابعاد محیطی که دربرگیرنده‌ی سنجه‌هایی همچون مسکن، دسترسی به خدمات و امنیت محیطی است. جنبه‌های دیگر دربرگیرنده‌ی توجه به فرصت‌های اجتماعی، امیدهای اشتغال، ثروت و اوقات فراغت است (بمانیان و محمودی‌نژاد ۱۳۸۷، ۱۱۳).

کیفیت زندگی شهری ممکن است احساس خوبی باشد از ترکیبی از عوامل مرتبط با حس مکان یا هویت مکان: از قبیل خوانایی، خاطره جمعی و حس تعلق تاریخی. چیزی که در اینجا بسیار مهم است، ارتباط مستقیم عاطفی (احساسی) است که ما با محیط ساخته شده اطراف داریم، به عبارت دیگر احساس ما یا واکنش احساسی بین روان ما و فرم محیط و اجزای اصلی آن است بنا به تعریف سازمان بهداشت جهانی کیفیت زندگی، درک افراد از موفقیت خود در زندگی از نظر فرهنگ، سیستم ارزشی که در آن زندگی می‌کنند، اهداف، انتظارات، استانداردها و اولویت‌هایشان است. پس موضوعی کاملاً ذهنی بوده و توسط دیگران قابل مشاهده نیست و بر درک افراد از جنبه‌های مختلف زندگی استوار است. کیفیت زندگی در ابعاد ذهنی، ادراک و ارزیابی افراد را از وضعیت زندگی خود منعکس می‌سازد و با استفاده از شاخص‌های ذهنی اندازه‌گیری می‌شود. کیفیت ذهنی زندگی به روش‌های مختلفی قابل اندازه‌گیری می‌باشد. در یکی از مهم‌ترین روش‌ها، کیفیت زندگی می‌تواند میزان تجمعی از سطح رضایت در قلمروهای مختلف زندگی باشد. بر اساس این روش زندگی به قلمروهای مختلفی تقسیم شده و ترکیب میزان رضایت حاصل از هر یک از قلمروها، کیفیت کلی زندگی را نشان می‌دهد (خادم‌الحسینی و دیگران ۱۳۸۹).

لیچ مدلی شامل هفت محور عملکردی که از نظر او کلیه محورهای اصلی کیفیت یک شهر را تشکیل می‌دهند به عنوان نسخه‌های جامع کیفیت شهر پیشنهاد می‌کند که عبارت‌اند از:

۱- **سرزندگی:** تا چه اندازه شکل شهر حامی عملکردهای حیاتی، نیازهای بیولوژیکی و توانایی‌های انسانی بوده و چگونه بقای همه موجودات را ممکن می‌سازد. این یک معیار انسان‌محوری است.

۲- **معنی دار بودن فرم و فضا:** یعنی این که شهر تا چه اندازه می‌تواند به وضوح درک شده، از نظر ذهنی قابل شناسایی باشد و ساکنین آن، آن را در زمان و مکان به تجسم درآورند و تا چه اندازه آن ساختار ذهنی با ارزش‌ها و مفاهیم جامعه در ارتباط است؛ یعنی انطباق محیط با توانایی‌های احساسی و ذهنی و ساختارهای فرهنگی.

۳- **تناسب و سازگاری با الگوهای رفتاری:** یعنی این که شکل و ظرفیت فضاها، معابر و تجهیزات یک شهر تا چه اندازه با الگو و کمیت فعالیت‌هایی که مردم عادتاً به آن اشتغال دارند و یا اشتغال پیدا خواهند کرد منطبق است؛ یعنی کفایت بسترهای رفتاری شامل تطبیق‌پذیری آن‌ها با فعالیت‌های آتی.

۴- **دسترسی:** توانایی دسترسی به افراد، فعالیت‌ها، خدمات، اطلاعات و یا اماکن، شامل کمیت و تنوع عناصری که می‌توان به آن‌ها دسترسی پیدا کرد.

۵- **نظارت و اختیار:** یعنی استفاده و دسترسی به فضاها و فعالیت‌ها و ایجاد، تعمیر، اصلاح و مدیریت آن‌ها تا چه اندازه توسط کسانی که از آن استفاده می‌کنند و یا در آن‌ها زندگی می‌کنند، صورت می‌گیرد.

۶- **کارایی:** به مفهوم هزینه ایجاد و نگهداری شهر در هر سطح موردنظر از محورهای محیطی فوق بر اساس هر چیز با ارزش دیگر.

۷- **عدالت:** به معنی چگونگی توزیع سود و زیان محیطی بین افراد طبق اصول خاصی نظیر برابری، نیاز، ارزش ذاتی، قدرت پرداخت، تلاش، کمک بالقوه و یا قدرت. عدالت معیاری است که عایدی بین افراد را متعادل می‌کند (لینچ ۱۳۷۶، ۱۵۲).

۵- مواد و روش‌ها

روش سنجش کیفیت زندگی در محدوده‌ی مورد مطالعه یک روش توصیفی-پیمایشی است. بنابراین با استفاده از مطالعات اسنادی الگوهای نظری در راستای تعیین معیارهای سنجش کیفیت زندگی و ارائه الگویی جهت ارزیابی کیفیت زندگی در فولادشهر، مفاهیم مربوط به کیفیت زندگی مطالعه می‌شود و در ادامه با انجام مطالعات میدانی و شناخت ویژگی‌های مناطق شهری داده‌های مورد نیاز جمع‌آوری می‌شوند.

روش گردآوری اطلاعات مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای - شیوه تحلیل محتوا- و میدانی می‌باشد و برای جمع‌آوری اطلاعات اولیه پیمایش نمونه در شهر فولادشهر انجام شده و تعداد نمونه با استفاده از روش کوکران و حجم جامعه مورد مطالعه تعیین شده است. اطلاعات میدانی بیشتر از روش مشاهده و تهیه پرسشنامه و جمع‌آوری اطلاعات از سطح منطقه مورد مطالعه بوده و در پرسشنامه‌ها از طیف لیکرت استفاده شده است.

داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه، با نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری تحلیل واریانس یک‌طرفه (ANOVA)، همبستگی و رگرسیون چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. شیوه نمونه‌برداری در این تحقیق به صورت تصادفی و تعداد حجم نمونه با توجه به حجم منطقه (جمعیت شهر فولادشهر) با استفاده از روش کرجسی و مورگان ۳۲۰ نفر می‌باشد.

شاخص‌های مورد ارزیابی در ارتقاء سطح زندگی را می‌توان در چند حوزه شامل: اقتصادی، اجتماعی، سیاسی

و زیست محیطی مورد مطالعه قرار داد. بنابراین، کیفیت زندگی معمولاً هم توسط شاخص‌های ذهنی و با استفاده از پیمایش‌هایی برای جمع‌آوری ادراکات ذهنی و میزان رضایت شهروندان از زندگی ارزیابی می‌شود و هم توسط شاخص‌های عینی و با استفاده از داده‌های ثانویه و وزندهی به هر شاخص در محیط شهری یا روستایی که در این تحقیق به بررسی شاخص‌های ذهنی در قالب سه بعد اقتصادی، کالبدی- زیست محیطی و اجتماعی- فرهنگی پرداخته می‌شود (جدول (۲)).

جدول (۲). شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی شهری

ابعاد	شاخص‌های مورد استفاده
اقتصادی	- رضایت از شغل/رضایت از وضعیت اقتصادی
	- رضایت از توزیع ثروت و درآمد
	- رضایت از هزینه‌های زندگی
	- قدرت خرید
اجتماعی - فرهنگی	- احساس موفقیت در شغل
	- احساس شادمانی
	- احساس امنیت و آرامش
	- رضایت از رابطه اجتماعی
	- رضایت از احترام در خانواده
	- امید به آینده
کالبدی	- رضایت از اعتماد عمومی
	- مشارکت عمومی
	- رضایت از محله مسکونی
	- رضایت از وضعیت خیابان‌ها
زیست محیطی	- رضایت از وضعیت ترافیک
	- رضایت از حمل و نقل عمومی
	- رضایت از فضای سبز
	- رضایت از بهداشت محیط

۶- قلمرو پژوهش

منطقه مورد مطالعه در ۲۵ کیلومتری جنوب غربی اصفهان در محور ارتباطی اصفهان شهرکرد واقع شده است. این شهر با مساحتی بالغ بر ۷۷۰۰ هکتار یکی از سه شهر جدید در اصفهان می‌باشد. قلمرو زمانی انجام پژوهش سال ۱۳۹۲ می‌باشد (شکل (۱)).

همان طوری که در جدول مشخص است نمرات شاخص های اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی در مورد رضایت شهروندان از شاخص های کیفیت زندگی به ترتیب دارای اولویت اول و دوم می باشد و شاخص های کالبدی در ردیف سوم قرار می گیرد.

۲-۷- داده های استنباطی

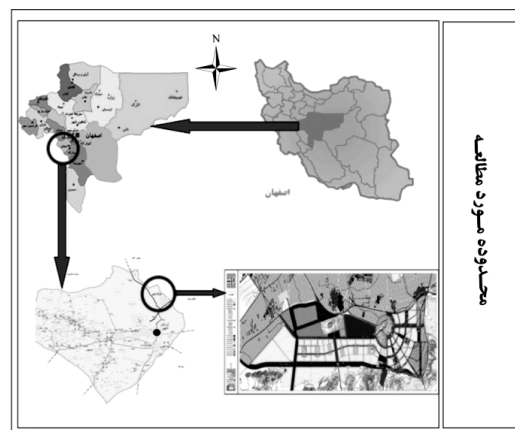
هدف اصلی این پژوهش چنانچه ذکر شد سنجش رضایت از شاخص های کیفیت زندگی در فولادشهر است. در این راستا اطلاعات جمع آوری شده از شهروندان در سطح شهر که پرسشنامه مربوط به نظرخواهی را پاسخ داده اند، به صورت توصیفی بررسی شد. به دلیل آنکه رسم نمودار یک روش شهودی در آمار است. از این رو لازم است برای بررسی تفاوت شاخص های کیفیت ذهنی زندگی در فولادشهر، به کمک روش های استنباطی مناسب بررسی شود. به این منظور در این قسمت به تفسیر جدول مربوط به داده های استنباطی پرداخته می شود.

برای استنباط داده های پژوهش از آزمون ANOVA، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. برای استفاده از این آزمون ها در ابتدا باید فرض نرمال بودن داده ها بررسی شود و چون تعداد نمونه های جمع آوری شده بر مبنای گروه ها بزرگ (۳۲۰ عدد) است می توان نتیجه گرفت توزیع نمرات نرمال است. از این رو تمامی فرضیات با فرض نرمال بودن داده ها تحلیل می شوند.

فرضیه: بین شاخص های کیفیت ذهنی زندگی (کالبدی، اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی) از دیدگاه شهروندان تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۴). تحلیل نمرات شاخص های کیفیت ذهنی زندگی

شاخص ها	ANOVA آزمون		آزمون لون		ملاک
	F	sig	F	sig	
کالبدی					رضایت شهروندان از کیفیت زندگی
اجتماعی- فرهنگی	۴۲۲/۱۰۴	۰/۰۰۰	۳۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	
اقتصادی					

شکل (۱). موقعیت فولادشهر در اصفهان

۷- بحث و نتایج

در این پژوهش ابتدا به مقایسه تفاوت شاخص های کیفیت ذهنی زندگی در بین شهروندان فولادشهر پرداخته، سپس تأثیر شاخص ها بر آن را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. همان طور که پیش تر مطرح شد، قلمروهای مورد بررسی کیفیت ذهنی زندگی ابعاد کالبدی، اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی است که مؤلفه های مورد بررسی برای اخذ بعد ذهنی کیفیت زندگی، شامل ۶ گویه در بعد اقتصادی، ۶ گویه در بعد کالبدی و ۷ گویه در بعد اجتماعی- فرهنگی می باشد که در قالب طیف ۵ مقیاسی لیکرت از رضایتمندی بسیار زیاد تا بسیار کم بیان شده است.

۷-۱- داده های توصیفی

در ابتدا به توصیف داده های پژوهش می پردازیم. برخی مقادیر آمار توصیفی برای نمرات شاخص های کالبدی، اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی در ادامه آورده شده است (جدول (۳)).

جدول (۳). آمار توصیفی نمرات شاخص های کیفیت ذهنی زندگی

منبع تغییرات	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
کالبدی	۲۹/۲۹۶	۷/۵۵۹	۷	۴۱
اجتماعی- فرهنگی	۳۳/۰۶۶	۶/۹۴۸	۱۰	۴۷
اقتصادی	۴۷/۴۸۱	۱۰/۲۲۷	۱۶	۷۳

فرضیه اصلی: بین شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی و رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۶). تحلیل همبستگی و رگرسیون چند متغیره نمرات شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی

ملاک	شاخص‌ها	r	sig	F	sig	β
کیفیت	کالبدی	۰/۱۸۹	۰/۸۷۱			۰/۰۳۴
ذهنی	اجتماعی- فرهنگی	۰/۴۷۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳۱/۶۴۳	۰/۶۱۵
زندگی	اقتصادی	۰/۳۵۸	۰/۰۱۵			۰/۳۲۵

فرضیه‌های فرعی:

الف) بین شاخص کالبدی و رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی شهروندان رابطه معناداری وجود دارد (جدول (۶)).

با توجه به ضریب همبستگی شاخص کالبدی و رضایت از زندگی (۰/۱۹) و سطح معناداری آزمون ۰/۸۷، می‌توان نتیجه گرفت فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه بین شاخص کالبدی و رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر تأیید نمی‌شود.

ب) بین شاخص اجتماعی- فرهنگی و رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی شهروندان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به ضریب همبستگی شاخص اجتماعی- فرهنگی و رضایت از زندگی (۰/۴۷) و سطح معناداری آزمون ۰/۰۰، می‌توان نتیجه گرفت فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه بین شاخص اجتماعی- فرهنگی و رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر تأیید می‌شود.

ج) بین شاخص اقتصادی و رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی شهروندان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به ضریب همبستگی شاخص اقتصادی و رضایت از زندگی (۰/۳۶) و سطح معناداری آزمون ۰/۰۲، می‌توان نتیجه گرفت فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه بین شاخص اقتصادی و رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر تأیید می‌شود.

با توجه به جدول (۴) چون مقدار سطح معناداری آزمون لون برابر با ۰/۰۰ است، در نتیجه برای سطح معناداری ۰/۰۵ واریانس نمرات مؤلفه‌های اصلی با یکدیگر تفاوت معناداری دارند. با فرض نابرابری واریانس نمرات، نتایج آزمون ANOVA نشان می‌دهد که مقدار آماره آزمون $F = ۴۲۲/۱۰$ است و مقدار سطح معناداری آزمون برابر با ۰/۰۰ می‌باشد در نتیجه بین متوسط شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی از دیدگاه شهروندان تفاوت معناداری وجود دارد.

اکنون لازم است معناداری این تفاوت، بین میزان نمرات شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی بررسی شود تا مشخص گردد به‌طور متوسط کدام یک شاخص‌های کالبدی، اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی بیشتر از دیگری در کیفیت زندگی شهروندان تأثیر دارد. به این منظور با فرض نامساوی بودن واریانس نمرات از پس آزمون $T3^1$ - دانت^۲ استفاده می‌کنیم. جدول (۵) مقادیر سطح معناداری به‌دست آمده از پس آزمون مربوطه را نشان می‌دهد.

جدول (۵). سطح معناداری پس آزمون $T3$ - دانت شاخص‌های کیفیت ذهنی زندگی

sig	کالبدی	اجتماعی- فرهنگی	اقتصادی
کالبدی	-	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰
اجتماعی- فرهنگی	-	-	۰/۰۰۳
اقتصادی	-	-	-

با توجه به نتایج جدول می‌توان نتیجه گرفت که شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی با شاخص کالبدی به ترتیب با سطوح معناداری ۰/۰۱ و ۰/۰۰ در مقایسه با سطح معناداری آزمون ۰/۰۵ از نظر آماری تفاوت معناداری دارند و به‌طور متوسط متفاوت هستند. در حقیقت از دیدگاه شهروندان شاخص اقتصادی بیشتر از دو شاخص دیگر در رضایت از زندگی شهروندان ارزیابی شده است.

۸- نتیجه گیری

امروزه کیفیت زندگی به عنوان عنصری کلیدی در سیاست گذاری و بررسی سیاست های حوزه عمومی مورد بحث قرار می گیرد (غفاری و امیدی ۱۳۸۸، ۲). کیفیت زندگی، مفهومی پیچیده و چندبعدی است که تحت تأثیر مؤلفه هایی چون زمان و مکان، ارزش های فردی و اجتماعی قرار دارد و از این رو معانی گوناگونی برای افراد و گروه های مختلف بر آن مترتب است کیفیت ذهنی زندگی به روش های مختلفی قابل اندازه گیری می باشد. در یکی از مهم ترین روش ها، کیفیت زندگی می تواند میزان تجمعی از سطح رضایت در قلمروهای مختلف زندگی باشد. بر اساس این روش زندگی به قلمروهای مختلفی تقسیم شده و ترکیب میزان رضایت حاصل از هر یک از قلمروها، کیفیت کلی زندگی را نشان می دهد که در این تحقیق به بررسی شاخص های ذهنی در قالب سه بعد اقتصادی، کالبدی - زیست محیطی و اجتماعی - فرهنگی پرداخته شده است. نتایج مربوط به شاخص های کیفیت ذهنی زندگی در فولادشهر نشان می دهد که بین متوسط شاخص های کیفیت ذهنی تفاوت معناداری وجود دارد و از دیدگاه شهروندان شاخص اقتصادی بیشتر از دو شاخص دیگر در رضایت از زندگی شهروندان ارزیابی شده است. همچنین نتایج نشان داد که در حالت کلی بین شاخص های کیفیت ذهنی زندگی و رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر رابطه معناداری وجود دارد و وجود رابطه بین شاخص اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی با رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر تأیید می شود ولی داده ها نشان می دهند که بین شاخص کالبدی و رضایت از زندگی شهروندان فولادشهر رابطه معناداری وجود ندارد؛ بنابراین لازم است تا در زمینه بهبود وضعیت کالبدی - زیست محیطی در این منطقه تلاش لازم به عمل آید. در حقیقت ارائه زیرساخت های کافی و مناسب در زمینه های حمل و نقل عمومی، فضای سبز، بهداشت محیط، بهبود وضعیت خیابان ها و معابر و فضاهای عمومی در تمامی

نواحی این شهر می تواند موجب رضایتمندی بیشتر شهروندان فولادشهر گردد. همچنین توجه به مؤلفه های اجتماعی - فرهنگی مانند افزایش مشارکت مردمی و احترام به حقوق شهروندی و فراهم کردن زمینه های لازم برای افزایش اعتماد به نفس و بالا بردن امید به زندگی در میان شهروندان باید در گام بعدی مورد توجه برنامه ریزان قرار گیرد. با توجه به اینکه میزان رضایت از شاخص های اقتصادی در بین شهروندان فولادشهر به چشم می خورد می توان نقاط قوت و فرصت های موجود در این بخش را شناسایی کرده و این بخش را پایه و اساسی برای افزایش سایر بخش ها نمود.

۹- منابع

- احمدی، فاطمه. ۱۳۸۸. ارتقاء روستا به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی مورد: روستا - شهر صاحب شهرستان سقز. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- بمانیان، محمدرضا و هادی محمودی نژاد. ۱۳۸۷. شهرسازی رفاه گرا: به جانب ارتقاء فضا به مکان شهر. تهران: انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور.
- جاجرمی، کاظم و ابراهیم کلتی. ۱۳۸۵. سنجش وضعیت شاخص های کیفیت زندگی در شهر از نظر شهروندان مطالعه موردی (گنبد قابوس). مجله جغرافیا و توسعه ۴ (۸): ۵-۱۸.
- خادم الحسینی، احمد منصوریان، حسین منصوریان و محمدحسین ستاری. ۱۳۸۹. سنجش کیفیت ذهنی زندگی در نواحی شهری (شهر نورآباد لرستان)، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی ۱ (۳): ۴۵-۶۰.
- خستو، مریم، و نوید سعیدی رضوانی. ۱۳۸۹. عوامل مؤثر بر سرزندگی فضاهای شهری. نشریه هویت شهر ۴ (۶): ۶۳-۷۴.

- Costanza, R., B. Fisher, S. Ali, C. Beer, L. Bond, R. Boumans, N. L. Danigelis, J. Dickinson, C. Elliott, J. Farley, D. Elliott Gayer, L. MacDonald Glenn, T. Hudspeth, D. Mahoney, L. McCahill, B. McIntosh, B. Reed, S.A.T. Rizvi, D. M. Rizzo, T. Simpatico, R. Snapp. 2007. Quality of Life: an Approach Integrating Opportunities, Human Needs, and Subjective Well-Being, Ecological Economics 61(2-3): 267 – 276.
- Cullen, G. 1961. The Consise Townscape. London: Architectural Press.
- Das, Daisy. 2008. Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati, Social Indicators Research 88: 297-310.
- Gehl, Jan. 2004. Public Spaces, Public Life. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Lambiri, Dionysia, Bianca Biagi, Andvicente Royuela. 2007. Quality Urban Economics of Life in The Conomic and Literature, Social Indicators Research 84:1-25.
- Pacione, Michael. 2003. Urban Environmental Quality and Human Wellbeing—A Social Geographical Perspective, Landscape and Urban Planning 65 : 19-30.
- S. Westaway, M. 2006. A Longitudinal Investigation of Satisfaction With Personal and Environmental Quality of Life in an Informal South African Housing Settlement, Doornkop, Soweto, Habitat International 30: 175-189.
- Van Kamp, Irene, Kees Leidelmeijer, Gooitske Marsmana, Augustinusde Hollander. 2003. Urban Environmental Quality and Human Well-Being Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; a Literature Study. Landscape and Urban Planning 65:518.
- Young, Richard. D. 2008. Quality of Life Indicator Systems—Definitions, Methodologies, Uses, and Public Policy Decision Making (Internet, Accessed in 14 April 2012).
- رضوانی، محمدرضا، و حسین منصوریان. ۱۳۸۷. سنجش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم، شاخص‌ها و مدل‌ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی، فصلنامه روستا و توسعه ۱۱(۳): ۱-۲۶.
- سیف‌الدینی، فرانک. ۱۳۸۱. مبانی برنامه‌ریزی شهری. تهران: انتشارات آبیژ.
- غفاری، غلامرضا و رضا امیدی. ۱۳۸۸. کیفیت زندگی و توسعه اجتماعی. تهران: نشر شیرازه.
- غیاثوند، الهام. ۱۳۸۸. تأثیر سرمایه‌های اجتماعی بر کیفیت زندگی ساکنان محلات شهری، فصلنامه مهندسين مشاور ۲۵: ۴۵-۴۹.
- کویکی، افشین، محمدرضا پورجعفر و علی‌اکبر تقوایی. ۱۳۸۴. برنامه‌ریزی کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری، تعاریف و شاخص‌ها. فصلنامه جستارهای شهرسازی ۱۲: ۱۳-۶.
- گروسی، سعیده، و علی نقوی. ۱۳۸۷. سرمایه‌ی اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمان. فصلنامه رفاه اجتماعی ۸(۳۰ و ۳۱): ۶۱-۸۲.
- گلکار، کورش. ۱۳۷۹. مؤلفه‌های سازنده کیفیت طراحی شهری، نشریه علمی پژوهش‌های صنفه ۳۲: ۳۸-۶۵.
- لینچ، کوین. تئوری شکل خوب شهر. ترجمه حسین بحرینی. ۱۳۷۶. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- موسوی، میرنجف و علی باقری کشکولی. ۱۳۹۱. ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در محلات شهر سردشت، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری ۳(۹): ۹۵-۱۱۶.
- نوغانی، محسن، احمدرضا اصغریور ماسوله، شیما صفا، و مهدی کرمانی. ۱۳۸۷. کیفیت زندگی شهروندان و رابطه آن با سرمایه اجتماعی در شهر مشهد. مجله علوم جغرافیا دانشکده علوم انسانی دانشگاه فردوس ۱۱: ۱۱۱-۱۴۰.

The Evaluation of Satisfaction of Quality of Urban Life Indicators (Case Study: City of foolad shahr)

Mohammad Mosayebi¹, Samaneh Mosayebi^{2,*}, Farshid Saberi Dehnavi³

Abstract

Quality of life is complex and multidimensional concept and is influenced by factors such as time and place, personal and social values. Due to the importance of this issue in public policy, terms of quality of life has become one of the important subjects of science during the past few decades. This research using descriptive, analytical and using measurement techniques to determine the indicators of quality of life in Foolad Shahr. These indicators were evaluated in three domains, economic, physical - environmental and cultural and social. The sample size is 320 people according to the size of the region (population of Foolad Shahr City) by Krejcie and Morgan method. The results of this study that tested by using analysis of variance (ANOVA), correlation and multivariate regression show that the most mental component have the level of 95% significant relationship. In fact, most residents of the Foolad Shahr City are largely satisfied with their quality of life. The results showed a significant relationship between subjective quality of life parameters (independent variable) and life satisfaction Foolad Shahr citizens (dependent variable). The most satisfaction of indicators of quality of life is in quality of interaction and quality security and the lowest satisfaction is in the realms of employment and income and leisure time.

Keywords: *Subjective indicators, Quality of life, Satisfaction, Foolad Shahr City*

1- Faculty Member, Department of Geography and Urban Planning, Amin Higher Education Institute

2- PhD Student, Geography and Rural Planning, University of Isfahan

3- M.A. Student, Geography and Urban Planning, Amin Higher Education Institute

* Corresponding Author: sanaz.brad@yahoo.com